

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ
อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Public participation in community development

in Kui Nuea Subdistrict, Kui Buri District, Prachuap Khiri Khan Province

คณิงนิตย์ รอดเรือง

Khaneungnit Rodruang

นักวิชาการ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Academic Officer, Prachuap Khiri Khan Provincial Community Development Office

E-mail: khaneungnit.rod@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อประเมินระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 385 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนแตกต่างกันการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.032 ถึง 2.974 ค่าการยอมรับ (Tolerance) อยู่ระหว่าง .336 ถึง .969 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าเท่ากับ 67.40 ซึ่งตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กันในทางตรงกันข้าม

คำสำคัญ : ปัจจัยการมีส่วนร่วม, การพัฒนาชุมชน, การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

This study aimed (1) to analyze the factors affecting people's participation in community development of Kui Nuea Sub-district, Kui Buri District, Prachuap Khiri Khan Province, (2) to assess the level of people's participation in community development of Kui Nuea Sub-district, Kui Buri District, Prachuap Khiri Khan Province, and (3) to compare personal factors and factors affecting people's participation in community development of Kui Nuea Sub-district, Kui Buri District, Prachuap Khiri Khan Province. The total sample size was 385 people. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and

correlation coefficient. The research results found that the majority of the respondents had an overall opinion on the factors affecting people's participation in community development of Kui Nuea Sub-district, Kui Buri District, Prachuap Khiri Khan Province at a very high level, and on the overall opinion on people's participation in community development of Kui Nuea Sub-district, Kui Buri District, Prachuap Khiri Khan Province at a very high level. The results of the hypothesis testing found that (1) despite different personal factors, people's participation in community development of Kui Nuea Sub-district, Kui Buri District, Prachuap Khiri Khan Province is not different. At the .05 level of statistical significance (2) the results of the correlation test of factors affecting people's participation in community development have an effect on people's participation in community development in Kui Nuea Subdistrict, Kui Buri District, Prachuap Khiri Khan Province. The VIF values are between 1.032 and 2.974. The tolerance values are between .336 and .969, which are statistically significant at the .05 level, equal to 67.40, in which the two variables are inversely related.

Keywords: Participation factors, Public participation, Community development

บทนำ

ในปัจจุบันนี้การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตมนุษย์บนโลกใบนี้ เพราะมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็น สังคมต่างพึ่งพาอาศัยกันและต่างต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามวาระโอกาสที่มาถึง บทบาทหน้าที่ที่ได้รับจากการยอมรับ บทบาทที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง เช่น การรับหน้าที่เป็นพ่อแม่ เป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้าน ความสำคัญของบทบาทหน้าที่การงาน ต้องมีกฎระเบียบและองค์การที่มั่นคงคอยช่วยรับนโยบายให้สอดคล้องกับกฎหมายของบ้านเมือง แต่ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมนั้น รวมถึงการร่วมด้วยช่วยกันในด้านความคิดเห็นการบริหารจัดการ ตลอดจนการเสียสละเวลาอาคารสถานที่ ปัจจัยอื่น ๆ ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อบรรลุเป้าหมาย (จันทร์ทิพย์ ทองโชติ, ชาญยุทธ หาญชนะ, 2566) ซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบ การพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสาร ในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วย การแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้เพราะ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติและทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยลดความเสี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่น่าจะรุนแรง” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชน และค่านิยมของสาธารณชนรวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551)

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาชุมชนในตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพราะประชาชนในชุมชนจะมีความรู้และความเข้าใจดีว่าชุมชนตำบลกุยเหนือมีปัญหา หรือความต้องการอะไร เพราะประชาชนจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยตรงจากการนำแผนพัฒนาชุมชนของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมาปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นกระบวนการแรกที่มีเปิดโอกาส

ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนถือเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สำคัญ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในตำบลกุยเหนือ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอน ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้น สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่เป้าหมายอันพึงประสงค์ได้อย่างรวดเร็วเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้และสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับสฐาติ พรักเล็ก และไพรัตน์ ฉิมหาด (2567) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ด้านการตัดสินใจ ควรจัดให้มีการทำประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงแผนในการพัฒนาชุมชนและกำหนดวันให้เหมาะสม 2) ด้านการปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือการทํากิจกรรมต่าง ๆ ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของประชาชน 3) ด้านการติดตามประเมินผล ควรจัดทำหนังสือรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละปี เพื่อชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบ นำเสนอผลการดำเนินงานผ่านทางโซเชียลมีเดียเพื่อง่ายต่อการติดตามตรวจสอบ 4) ด้านการรับผลประโยชน์ ควรดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ ให้ตรงตามความต้องการของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในที่สุด การให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในการพัฒนาชุมชนให้ลดลงได้นั้นจะต้องเน้นให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ที่ชุมชนต้องการอย่างแท้จริง เพื่อจะสามารถนำสิ่งต่าง ๆ ที่เสนอมานั้นนำมาปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชน การหาแนวทางแก้ปัญหาการตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนการแก้ปัญหา รวมทั้งการร่วมปฏิบัติในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นที่จัดขึ้นในชุมชน และการประเมินผลงาน กิจกรรมที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประชาชนได้ลงมือกระทำเอง ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ว่ามีมากน้อยเพียงใด และศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ผลของงานวิจัยในครั้งนี้ มีประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อประเมินระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจ และการยอมรับตนเอง เพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจ และต้องครอบคลุมทัศนคติ ความคาดหวัง และกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

Slocum and Thomas-Slayer (1995) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติในกระบวนการแผนงาน และโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน

Creighton (2005) ได้ให้นิยาม การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการ ที่ความใส่ใจ ความต้องการ และคุณค่าสาธารณะ ได้รับการบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจ ของภาครัฐ ผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง โดยมีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะทำให้เกิด การตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

ณัฏฐธิดา ชุ่นเฮง (2560) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

สุปรียญา รัตนกุลยวิจิตร (2561) ได้กล่าวว่า ประชาชนร่วมระดมความคิดวิเคราะห์ชุมชน นำข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนมาร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาตั้งแต่ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อการพัฒนาตรงกับความต้องการของประชาชน สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ทศพล กฤตยพิสิฐ (2550) “การพัฒนา” ความหมายแรก คือ “ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตงอกงาม และมากขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่ยาวตัวขึ้น” ความหมายต่อมาคือ ความหมายโดยทั่วไป คือการกระทำให้เกิด “การเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งในลักษณะของแผนงานหรือโครงการแล้วบริหารจัดการให้เป็นไปตามแผนและโครงการ จนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้” โดยนำคำว่าพัฒนาไปใช้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้

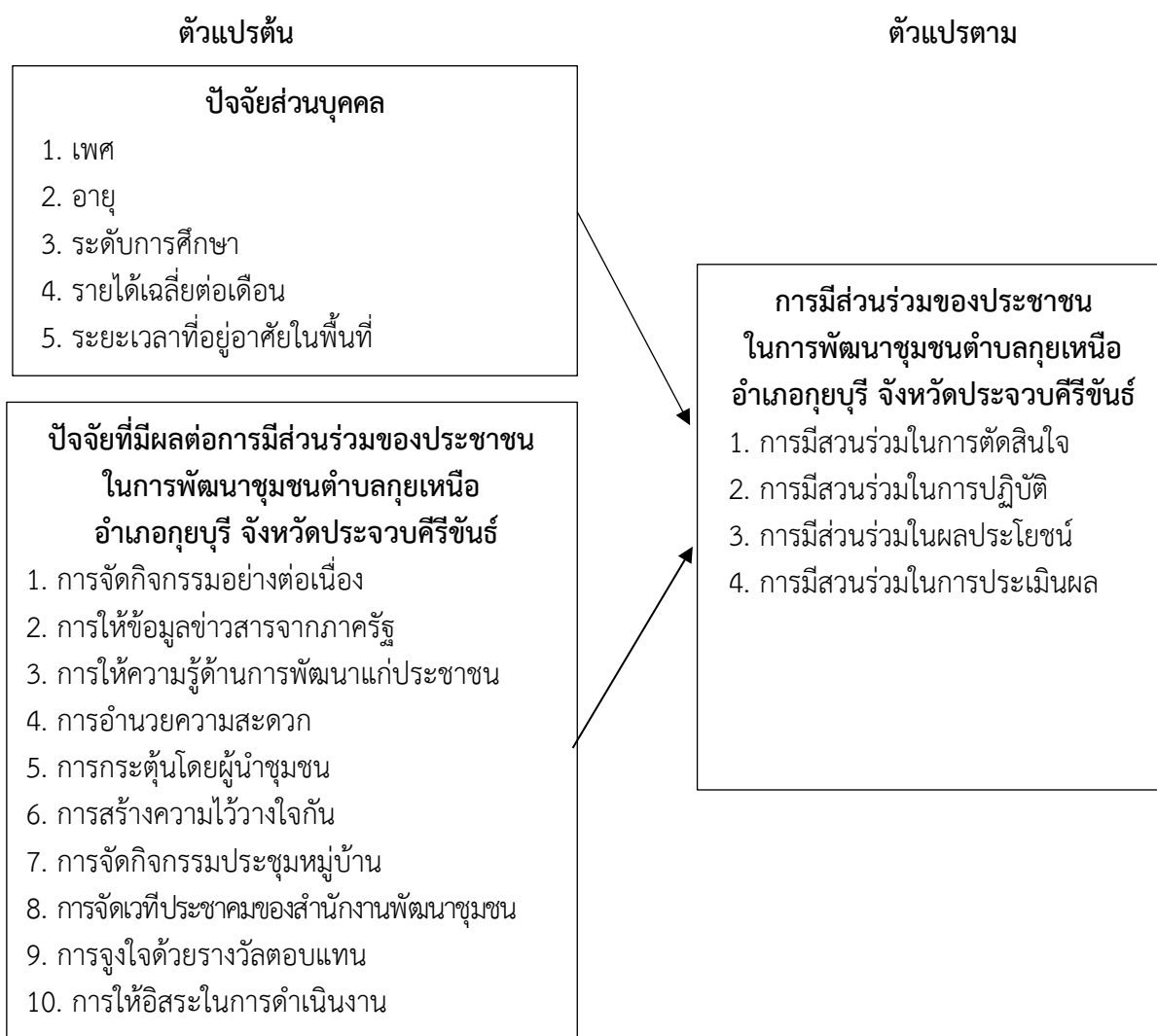
อาทิศย์ บำรุงเชื้อ (2557) ชุมชน หมายถึง หน่วยทางสังคม และความเป็นชุมชนไม่ได้มีความหมายที่ตายตัวแต่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงการให้ความหมายเกี่ยวกับชุมชนอยู่ตลอดเวลาชุมชนจึงไม่ได้มีเพียงหน่วยเดียว หากแต่เป็นสายใยของความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้น จากความสัมพันธ์ต่าง ๆ และมีเครือข่ายของความสัมพันธ์ที่ซ้อนทับกันอยู่ การสร้างใหม่ของความเป็นชุมชนจึงเป็นการแสดงออกถึงความเป็นตัวตน อันเป็นการเติบโตของคนในชุมชนหรือสังคม และเป็นที่ช่วยให้ผู้คนยกระดับความรู้ความสามารถ การรับรู้และความเข้มแข็งหรือพลังที่เกิดขึ้น จากการรวมตัวกันผ่านการสานความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันที่จะทำให้ เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น

โกวิทย์ พวงงาม (2554) ความหมายของ การพัฒนาชุมชน ไว้ว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์ปรับปรุงอย่างมีกระบวนการ (Process) และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีโครงสร้างและแบบแผน (Planned and Structured Change) หรือมีการกำหนดทิศทาง เป้าหมายที่แน่นอน (Ultimate Goal) ที่อาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำ ของภาครัฐและภาคเอกชน หรือเป็นความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐกับเอกชน ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น เศรษฐกิจ การศึกษาเรียนรู้ สุขภาพ อนามัย วัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ ในขณะเดียวกัน

ยังอาจหมายถึงการเรียนรู้และการดำรงไว้ซึ่งทุนทางสังคม (Social Capital) ที่ชุมชนมีมาตั้งแต่เดิม คือ ภูมิปัญญา ระบบนิเวศ ความเชื่อค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม ชาติพันธุ์ ศาสนาและภาษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า รวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดย ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลของ Cohen, J.M. and Uphoff (1981) คือ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัด คือ แบบสอบถาม เพื่อทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยได้ออกแบบเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว โดยใช้แนวคิด

และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับจากเครื่องมือการวิจัยในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ได้คำถามที่มีความสอดคล้องกับบริบทของประชากรที่ศึกษามากที่สุด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 5,207 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สุ่มจากประชาชนที่เคยมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 385 คน โดยมีขั้นตอนการหาขนาดตัวอย่างและสุ่มตัวอย่าง ดังนี้ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ Taro Yamane. (1973). ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (e) 5%

เครื่องมือในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ในการวิจัยโดยแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ (5) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย (1) การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (2) การให้ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ (3) การให้ความรู้ด้านการพัฒนาแก่ประชาชน (4) การอำนวยความสะดวก (5) การกระตุ้นโดยผู้นำชุมชน (6) การสร้างความไว้วางใจกัน (7) การจัดกิจกรรมประชุมหมู่บ้าน (8) การจัดเวทีประชาคมของสำนักงานพัฒนาชุมชน (9) การจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน และ (10) การให้อิสระในการดำเนินงาน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามแนวคิด Cohen, J.M. and Uphoff (1981)

โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรฐานวัดแบบของลิเคิร์ท สเกล (Likert scale) มี 5 ระดับ ดังนี้ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง 2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

2.1) วิเคราะห์การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ค่าเอฟ (F-Test, One-Way ANOVA) และเมื่อพบว่าความแปรปรวนมีความแตกต่างกัน จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

2.2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการศึกษา

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 200 คน มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 207 คน มีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 194 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 165 และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ส่วนใหญ่มากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 228 คน

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย การสนใจด้วยรางวัลตอบแทน การสร้างความไว้วางใจกัน การจัดกิจกรรมประชุมหมู่บ้าน การจัดเวทีประชาคมของสำนักงานพัฒนาชุมชน การอำนวยความสะดวก การให้อิสระในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การให้ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ การให้ความรู้ด้านการพัฒนาแก่ประชาชน และการกระตุ้นโดยผู้นำชุมชน

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4) ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยสามารถสรุปได้ว่า พบว่า ประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน

5) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวก โดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่อยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ การสนใจด้วยรางวัลตอบแทน การสร้างความไว้วางใจกัน การจัดกิจกรรมประชุมหมู่บ้าน การจัดเวทีประชาคมของสำนักงานพัฒนาชุมชน การอำนวยความสะดวก การให้อิสระในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การให้ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ การให้ความรู้ด้านการพัฒนาแก่ประชาชน และการกระตุ้นโดยผู้นำชุมชน

เมื่อเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุติพร มาเพิ่มผล (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยบุรี อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

เมื่อเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิตา รุ่งโยธิน (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประเมินผล ด้านการตัดสินใจ ด้านรับผลประโยชน์ และด้านการปฏิบัติการ อยู่ในระดับ ปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยสุชาติ พริกเล็ก

3) การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยบุรี อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยบุรี อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยบุรี อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์ทิพย์ ทองโชติ และชาญยุทธ หาญชนะ (2566) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลนาโยง อำเภอนาโยง จังหวัดอุดรธานี ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลนาโยง อำเภอนาโยง จังหวัดอุดรธานีที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยบุรี อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลกุยบุรี อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กันในทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของวันัส รสโหมด (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอมอง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มอาชีพและรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอมอง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่พบปัญหาสำคัญจากการมีส่วนร่วมปฏิบัติ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องบุคลากรที่ทำงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมน้อย และปัญหากรอบการทำงานไม่ชัดเจน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังไม่ค่อยเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล สาเหตุอาจมาจากหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในพื้นที่มีบุคลากรจำกัด แต่มีภารกิจงานจำนวนมากที่ต้องทำให้ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังไม่ค่อยเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สาเหตุอาจมาจากการตัดสินใจในบางประเด็นไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน หน่วยงานจึงไม่กล้าตัดสินใจ เพราะอาจจะทำให้หน่วยงานถูกตรวจสอบการทำงานได้ รวมถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ได้รับเชิญเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ของตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนในฐานะเจ้าของพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่มากขึ้น

2) ควรศึกษาประสิทธิผลการให้บริการประชาชนของกลุ่มงานพัฒนาชุมชนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในระดับอื่น ๆ อาทิ ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ในรูปแบบการศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2554). *การปกครองท้องถิ่น: วัตถุประสงค์ แนวคิด และหลักการ*. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- จันทร์ทิพย์ ทองโชติ และชาญยุทธ หาญชนะ. (2566). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลนาบุง อำเภอนาบุง จังหวัดอุดรธานี*. วารสารพุทธมณฑล ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิถิตาราม, 8(1), 279-309.
- จุติพร มาเพิ่มผล. (2566). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง* [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. Burapha University Research Information (BUU). <https://digitalcollect.lib.buu.ac.th/dcms/files/62930026.pdf>
- ณัฐธิดา ชุ่นเฮง. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์*. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 9(1), 279-309.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม: แนวคิดทฤษฎีและกระบวนการ*. [เอกสารไม่ตีพิมพ์]. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2550). *การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ที่เปลี่ยนแปลงไป*. www.bangkokbizn-ews.com.

- วนิดา รุ่งโยธิน. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา]. Burapha University Research Information (BUU). <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/8692>
- วนัส รัสโหมด. (2563). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. Thammasat University Research Information (TU). https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:190010
- สุชาติ พริกเล็ก และไพรัตน์ ฉิมหาด. (2567). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University Research Information (TU). <https://e-thesis.mcu.ac.th/thesis/3719>
- สุปริญญา รัตนกุลยวิจิตร. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าแฉะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย* [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อาทิตย์ บำรุงเชื้อ. (2557). *ชุมชนการระดมทุน : กระบวนการเรียนรู้ชีวิตและสังคมงาม*. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 177-184
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Participation's place in rural development: seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213-235.
- Creighton, J. L. (2005). *The Public participation handbook: making better decisions through citizen involvement*. San Francisco: Jossey Bass.
- Slocum, R., & Thomas-Slayer, B. (1995). Participation, Empowerment, and Sustainable Development. In R. Slocum, L. Wichart, D. Rocheleau and B. Thomas-Slayer (Eds.). *Power, process and participation: Tools for change* (pp. 3-8). London: Intermediate Technology Publications.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory statistics*, (Second Edition). New York: Harper & Row.